

STATUT . . .

C. K.

TOWARZYSTWA GOSPODARCZO - ROLNICZEGO KRAKOWSKIEGO.

KRAKÓW.

CZCIONKAMI Drukarni „Czasu“.

1859.

zobowiązana

334.3 (094.4)

SDN-1745

~~3 - 478836~~
~~3523~~
~~4123~~

P/192/2019

USTĘP I.

Cel i środki działań Towarzystwa.

§. I.

C. k. Towarzystwo gospodarczo-rolnicze Krakowskie jest stowarzyszeniem prywatném, dla którego prawne postanowienia względem stowarzyszeń, w Cesarskim patencie z 26 Listopada 1852. r. (Dziennik Praw Państwa Nr. 252.) zawarte, są obowiązującemi; a celem jego jest wspieranie wszystkich gałęzi gospodarstwa krajowego i z niem połączonych rzemiosł i fabryk rolniczych, za pomocą skutecznych przykładów, praktycznych doświadczeń i badań naukowych.

§. 2.

Zadaniem przeto Towarzystwa będzie: obeznawać się wszechstronnie z odnoszącemi się do gospodarstwa stosunkami kraju, jego przyrodzonemi bogactwami i środkami obrócenia ich na powszechny użytek, mianowicie w obrębie Okręgu

Rządowego Krakowskiego: zasięgać będzie wiadomości o tém co już dla dobra rolnictwa i przemysłu rolniczego zrobiono, a co jeszcze robić można i należy; tym celem zbierać i rozpowszechniać będzie wiadomości o nowych wynalazkach ku podniesieniu rolnictwa dokonanych. — Towarzystwo rolnicze wreszcie udzielać będzie na wezwanie Władz rządowych opinii i wyjaśnień względem wszystkich przedmiotów w zakres celów Towarzystwa wchodzących i współdziałać przy wypełnieniu odnoszących się do tego rozporządzeń rządowych.

§. 3.

Środkami do spełnienia w §. 2 wskazanych celów będą:

- a) Wspieranie wszystkich gałęzi gospodarskiej nauki.
- b) Narady i rozprawy nad wszystkimi częściami gospodarstwa rolnego, leśnego, domowego, i udzielanie w téj mierze zrobionych doświadczeń.
- c) Wyznaczanie rozpraw konkursowych, udzielanie pochwał, medali lub innych nagród, za odznaczenie się w jakiegokolwiek gałęzi gospodarstwa. Medale wszelako przez Towarzystwo udzielane, nie mogą być noszone ani na wstążce, ani na łańcuchu.
- d) Urządzanie Wystaw gospodarskich płodów i wyrobów, zwierząt, rolniczych narzędzi, machin i modeli, w połączeniu z nagrodami wedle postanowień Statutu udzielonemi.
- e) Biblioteka złożona z dzieł i pism czasowych zajmujących się gospodarstwem i jego pomocniczymi naukami; niemniej jak zbiory rolniczych produktów, narzędzi i modeli.

- f) O ile na to pozwolą środki Towarzystwa i z zachowaniem przepisów prawa drukowego, wydawanie pisma czasowego sprawie gospodarstwa w całej rozciągłości poświęconego, jako też ogłaszanie drukiem pism użytecznych, na postęp gospodarstwa wpłynąć mogących.
- g) Zbieranie wiadomości statystycznych do gospodarstwa odnoszących się.
- h) Przedsięwzięcie prób i doświadczeń we wszystkich gałęziach gospodarstwa, i ogłaszanie ich wypadków.
- i) Przybieranie na Członków Towarzystwa mężów odznaczających się w jakimkolwiek zawodzie gospodarstwa, lub zajmujących się naukowo rolnictwem.
- k) Znoszenie się z innemi Towarzystwami i instytucjami rolniczymi i przemysłowemi w sprawach z rolnictwem i przemysłem rolniczym w związku będących.
- l) Orędownictwo interesów gospodarstwa i przemysłu rolnego w obec Rządu, tudzież zanoszenie odnośnych próśb i przedstawień do Władz, drogą przepisaną.

USTĘP II.

Skład Towarzystwa, prawa i obowiązki jego Członków.

§. 4.

Towarzystwo składa się z nieograniczonej liczby Członków honorowych, czynnych i korespondujących. Osoby, które z powodu zbrodni albo téż przestępstwa pochodzącego z chciwości

zysku lub obrazy obyczajności publicznej, albo wreszcie z powodu wykroczenia tego samego rodzaju, zostawały pod śledztwem, a nie zostały uniewinnione, nie mogą być na Członków przyjęte. Należy również przestrzegać, aby Członek dopuszczający się przewinień, któreby stały na przeszkodzie jego przyjęciu, gdyby w czasie jego kandydatury istniały, został z grona Towarzystwa wyłączonym.

§. 5.

Na Członków honorowych powołanemi będą mężowie wysokiego znaczenia, niemniej ci, którzy w zawodzie rolniczoprzemysłowym szczególnie się odznaczyli; albo też którzy niepospolitą Towarzystwu oddaną usługą nabyli prawa do okazania im z jego strony tego rodzaju poważania i wdzięczności.

§. 6.

Członkami czynnemi mogą zostać obywatele austriacy nieposzlakowanego imienia (§. 4.), którzy się trudnią lub trudnili jaką gałęzią gospodarstwa lub gospodarskiego przemysłu, albo przez stanowisko swoje szczególniejszy w sprawie rolnictwa biorą udział, albo też zajmują się teorią której gałęzi gospodarstwa lub nauk gospodarstwu pomocniczych.

§. 7.

Na Członków korespondujących wybierane będą osoby, które zamieszkując zbyt odlegle od siedziby Towarzystwa, nie są w stanie brać osobistego w pracach jego udziału, odznaczyły się wszelako wzorowem gospodarstwem, nauką, albo przemysłem w związku z niem będącym, a które gotowe się okazać wspierać cele Towarzystwa przez znoszenie się z niem pismiennie.

§. 8.

Wszystkim Członkom Towarzystwa przysłuży prawo znajdowania się na posiedzeniach Ogólnego Zebrania, przedstawiania kandydatów na członków, czynienia wniosków i brania udziału w rozprawach; prawo jednak głosowania na obradach Ogólnego Zebrania, tudzież użytkowania z biblioteki i zbiorów Towarzystwa przysłuży tylko Członkom czynnym.

§. 9.

Członków honorowych mianować może tylko Ogólne Zgromadzenie Towarzystwa; Członków czynnych i korespondujących wybiera i mianuje Komitet Towarzystwa. Wybór osób zagranicznych na Członków korespondujących lub honorowych, może nastąpić tylko za przyzwoleniem na to Rządu Krajowego.

§. 10.

Wybór Członków odbywa się absolutną większością głosów, przez tajne balotowanie, na przedstawienie jednego z Członków.

§. 11.

Wybrany na Członka bądź honorowego, bądź czynnego lub korespondującego, otrzymuje stosowny Dyplom podpisany przez Prezesa i Sekretarza Towarzystwa, a nadto udzielony sobie mieć będzie drukowany egzemplarz Statutów.

§. 12.

Członkowie honorowi i korespondujący nie są do żadnych składek pieniężnych obowiązani. Członkowie czynni płacą za dyplom i wstępne na raz złotych reńskich pięć walutą austryjacką, tudzież obowiązani są płacić rocznie złotych reńskich dwanaście walutą austryjacką, półrocznemi ratami z góry. Od opłaty téj, stale lub czasowo, mogą być uwolnieni pojedynczy, postanowieniem Komitetu.

§. 13.

Każdy Członek przez wstąpienie do grona Towarzystwa bierze na siebie obowiązek zastosowywać się ściśle do przepisów Statutu i wszelkich postanowień Towarzystwa w duchu tegoż Statutu wydanych, tudzież wszelkiemi siłami wspierać gorliwie jego cele.

§. 14.

Wystąpienie ze składu Towarzystwa dozwolone jest Członkom z końcem każdego roku, za poprzedniem najpóźniej na cztery tygodnie naprzód na piśmie do Komitetu uczynioném oświadczeniem. — Ogólnemu Zebraniu Towarzystwa służyć będzie prawo wyłączenia z grona swego, bez poprzedniego w téj mierze ostrzeżenia, tych Członków, którzy przez lat dwa przyjętym na się zobowiązaniom zadosyć nie uczynili, równie jak tych, którychby w myśl §. 4. albo dla innych ważnych powodów w gronie Towarzystwa nadal zatrzymać nie mogło.

W każdym razie występujący Członek obowiązany będzie zwrócić udzielony mu Dyplom, równie jak wszelkie zaległości po dzień wystąpienia należne uiścić.

USTĘP III.

Ogólne Zebranie.

§. 15.

Członkowie czynni Towarzystwa zgromadzają się na walne zebranie zwyczajne raz do roku, na wezwanie Prezesa, albo, w razie przeszkody, jego zastępcy; którym też przysługują prawo zwoływania w razie potrzeby Ogólnych Zebrań nadzwyczajnych. Zawiadomienie o mającym się odbyć Ogólném Zgromadzeniu ogłoszone będzie czwórma tygodniami naprzód przez dzienniki Krakowskie.

§. 16.

Do Ogólnych Zebrań należy:

- a) Wybór Prezesa, Vice - Prezesa Towarzystwa, tudzież członków Komitetu nieustającego.
- b) Przybieranie Członków honorowych.
- c) Wyznaczenie Komissji do ocenienia przedmiotów publicznej wystawy zwierząt, płodów rolniczych i wyrobów gospodarskiego przemysłu, narzędzi i machin rolniczych; przy-

znawanie i rozdawanie nagród za takowe, jako téż za wszelkie inne celom Towarzystwa wyświadczone szczególniejsze przysługi.

- d) Rozbiór ważnych dla rolnictwa i przemysłu gospodarskiego pytań, o których Członkowie poprzednio zawiadomieni będą.
- e) Wysłuchanie zdania sprawy z działań i spraw Towarzystwa, rozstrząśnienie rachunków z dochodów i odpowiednich celowi wydatków, sprawdzenie inwentarza własności Towarzystwa i ogłoszenie rachunków za rok upłyniony.

Rok rachunkowy poczyną się z 1ym Stycznia, a kończy się ostatniego Grudnia.

- f) Stanowienie względem α) zmian w Statucie, β) rozwiązania Towarzystwa, γ) rozporządzenia w tym ostatnim razie własnością Towarzystwa. Do postanowień ustępu tego potrzebna jest większość $\frac{2}{3}$ części głosów Ogólnego Zebrania, najmniej z 60 Członków składającego się.
- g) Stanowienie względem nabywania nieruchomości na rzecz Towarzystwa, zakładania szkół rolniczych, tudzież gospodarstw wzorowych lub próbieńczych, z zastrzeżeniem potrzebnego na utworzenie tych zakładów osobnego zezwolenia.
- h) Rozbieranie i stanowienie o projektach i przedstawieniach, jakie Komitet, przez wzgląd na ważność przedmiotu, Ogólnemu Zebraniu do rozstrzygnięcia przedłoży.
- i) Rozbieranie i stanowienie o wnioskach Członków Ogólnego Zebrania, które wszakże przynajmniej na trzy tygodnie przed posiedzeniem Komitetowi na piśmie przesłane być winny.
- k) Stanowienie względem wyłączenia Członków z grona Towarzystwa w myśl §. 14. niniejszego Statutu.

§. 17.

Wszystkie postanowienia wydaje Ogólne Zebranie absolutną większością głosów, wyjąwszy uchwał tyczących się zmian w Statucie i rozwiązania Towarzystwa, tudzież rozporządzenia jego własnością, stosownie do §. 16. lit f) niniejszego Statutu.

Gdyby się mniej jak trzydziestu Członków Towarzystwa zgromadziło, przeprowadzenie każdej uchwały $\frac{2}{3}$ części głosów wymaga. Równość głosów rozstrzyga Prezydujący. Głosowanie uchwał odnoszących się do osób będzie tajemne, w innych wszelkich postanowieniach jawne.

Protokół czynności Ogólnego Zebrania prowadzi Sekretarz Towarzystwa (§. 19.) i podpisuje go wraz z Prezydującym.

USTĘP IV.

Stér Towarzystwa.

§. 18.

Prezes Towarzystwa i Vice-Prezes obierani będą na Ogólném Zebraniu Członków na przeciąg lat trzech. Występujący mogą być na nowo obrani. Wybory Prezesa i Vice-Prezesa podlegają zatwierdzeniu J. Ces. Król. Apost. Mości, na przedłożoną w téj mierze opinią Prezydenta Kraju.

Prezes zwołuje tak Zgromadzenie Ogólne jak i posiedzenia Komitetu nieustającego; w obudwu Zebraniach przewodniczy; jako Prezydujący w Komitecie reprezentuje Towarzystwo w obec osób trzecich i Władz; do niego téż należy

kierunek w zarządzie majątku Towarzystwa. Przy głosowaniach, równość zdań rozstrzyga.

Vice-Prezes jest zastępcą Prezesa we wszystkich jego czynnościach, ile razy by ten niemi zająć się nie mógł. Zasiada też zawsze w Komitecie i prace jego podziela.

Gdyby nieprzewidziane przeszkody nie dozwoliły ani Prezesowi, ani Vice-Prezesowi przewodniczyć na posiedzeniach Komitetu zastąpi ich ten z jego Członków, którego Prezes czasowo do tego powoła. Na wypadek gdyby Prezes nie upoważnił żadnego Członka Komitetu, wybierze zastępcę sam Komitet zgromadzony, ale tylko na jedno posiedzenie i do załatwienia bieżących interessów.

§. 19.

Na Sekretarza Towarzystwa mianuje Prezes jednego z Członków czynnych.

§. 20.

Urząd Prezesa, Vice-Prezesa, jako też Członków Komitetu, jest służbą honorową bezpłatną.

§. 21.

Czynności bieżące Towarzystwa prowadzi i załatwia Komitet nieustający, z grona Członków czynnych na Ogólnych Zebraniach wybierany. Komitet ten, oprócz Prezesa, Vice-Prezesa i Sekretarza, składa się z 15 Członków na lat trzy wybranych. Corocznie trzecia część Członków Komitetu występuje

i przez nowe wybory zastąpioną będzie. Dopóki Komitet, obrany po raz pierwszy po wejściu w życie niniejszego Statutu, całkowicie się nie odnowi, o wystąpieniu Członków jego rozstrzyga los, następnie zaś dłuższe trwanie urzędowania. Wychodzący Członkowie Komitetu mogą być na nowo obrani. W razie opróżnienia miejsca w Komitecie przez śmierć lub wystąpienie którego z Członków przed upływem trzechletniego jego urzędowania, najbliższe Zgromadzenie Ogólne wybiera na jego miejsce nowego Członka na pozostały jeszcze czas do upływu trzechlecia.

§. 22.

Do Komitetu głównie należeć będzie:

- a) Przybieranie Członków czynnych i korespondujących (§ 9).
- b) Zarząd majątkiem Towarzystwa, jego biblioteką i zbiorami. Stały nadzór i kontrolla Kassy i rachunków wykonywane będą przez dwóch Członków Komitetu przez Prezesa do tego wyznaczonych.
- c) Zdawanie sprawy Ogólnemu Zebraniu z czynności między jednym a drugim posiedzeniem, tudzież przedłożenie rachunku z dochodów i wydatków Towarzystwa.
- d) Urządzanie publicznych wystaw zwierząt, płodów rolniczych i wyrobów gospodarskiego przemysłu, tudzież narzędzi i machin rolniczych.
- e) Udzielanie odpowiedzi na wszystkie pisma do Towarzystwa skierowane, wnoszenie podań i prowadzenie wszelkich korespondencji w zastępstwie i imieniem Towarzystwa.

- f) Stanowienie o uwolnieniu od składek i płacenia wstępnego pojedynczych Członków czynnych Towarzystwa (§. 12.).
- g) Stanowienie o pismach mających być kosztem Towarzystwa drukowanemi i kierunek wydawnictwem dziennika.
- h) Załatwianie wszelkich czynności, które Ogólne Zebranie Członków staraniom Komitetu powierzy.

Z g o ł a :

- i) Zastępstwo zupełne i prawomocne Towarzystwa, przez Prezesa jako przewodniczącego w Komitecie, we wszystkich czynnościach, któreby wyrażnie, albo na mocy Statutu albo też uchwały Ogólnego Zebrania, decyzji tegoż Ogólnego Zebrania wyłącznie nie podlegały (§. 18.).

§. 23.

Komitet ustanawia terminy swoich posiedzeń i tryb załatwiania swych czynności urządza. Zasada jego będzie odbyć przynajmniej jedno posiedzenie zwyczajne co miesiąc. Nadzwyczajne posiedzenia Komitetu zwołać może Prezes albo jego zastępca, ile razy uzna tego potrzebę.

§. 24.

Prezesowi też przysługują prawo zaproszenia w razie potrzeby do rozpraw na posiedzenia Komitetu, dla zasięgnięcia rady i objaśnień, innych Członków czynnych Towarzystwa, a nawet osób z poza jego grona: te jednak powołane a do

składu Komitetu nienależące osoby, w głosowaniu na wydanie jakiej uchwały udziału nie mają.

§. 25.

Wszelkie uchwały Komitetu zapadają absolutną większością głosów. Do ważności postanowienia potrzebna jest obecność, oprócz Prezydującego i Sekretarza, najmniej ośmiu członków Komitetu. Protokół obrad Komitetu będzie prowadzony i podpisywany w ten sam sposób jak na Ogólnych Zgromadzeniach.

§. 26.

Wszelkie pisma wychodzące z Komitetu podpisuje Prezydujący a kontrasygnuje Sekretarz. Komitet używa pieczęci Towarzystwa z napisem tytuł tegoż noszącym.

§. 27.

Szczególniejszym jest obowiązkiem Prezesa lub jego zastępcy czuwać, aby działanie Towarzystwa nie przekraczało granic wskazanego mu celu, każdy krok nieodpowiedni Statutowi i istniejącym prawom winien powściągać, a o mających się odbywać posiedzeniach Ogólnego Zgromadzenia i Komitetu wcześniej, a przynajmniej 24 godzinami naprzód, Komisarza rządowego zawiadamiać.

USTĘP V.

Dochody Towarzystwa.

§. 28.

Dochody Towarzystwa składają się:

- a) Z opłaty wstępnego i za Dyplom, którą każdy Członek czynny niewolniony od opłaty na raz jeden składa w ilości Złr. 5 walutą austryjacką.
- b) Ze składek przez Członków czynnych rocznie w kwocie Złr. 12 wal. austr. półrocznemi ratami z góry wnoszonych.
- c) Z dobrowolnych ofiar, bądź w gotowiznie, bądź w książkach, bądź w innych przedmiotach na rzecz Towarzystwa składanych.
- d) Z dochodów jakieby majątek Towarzystwa przynosił.

USTĘP VI.

Postanowienia Ogólne.

§. 29.

Wszelkie wnioski, przedstawienia, rozprawy i postanowienia tak Komitetu jak Ogólnego Zgromadzenia, winny się odbywać ściśle w granicach celu §. 1. Towarzystwa wytkniętego i być zgodne z przepisami niniejszego Statutu. Postanowienia

Komitetu lub Ogólnego Zgromadzenia w tych granicach i wedle tych przepisów powzięte, są dla Członków Towarzystwa obowiązujące. W razie zachodzącej wątpliwości co do znaczenia którego z paragrafów Statutu, Zebranie Ogólne absolutną większością głosów takowe rozstrzyga. Spory wyniknąć mogące ze stosunku stowarzyszenia pomiędzy pojedynczymi Członkami Towarzystwa, rozstrzyga, bez dalszego odwoływania się, Komitet; spory zaś pomiędzy Członkami a Towarzystwem, tudzież między Ogólnym Zgromadzeniem a Zarządem Towarzystwa, sąd polubowny. Tym końcem każda ze stron spornych, w 14. dniach po zawiadomieniu, iż ją przeciwnik zapoznać zamierza, winna obrać jednego Sędziego polubownego i wskazać go imiennie przeciwnikowi; w przeciwnym razie przysłuży temu ostatniemu prawo mianowania również drugiego Sędziego polubownego z pomiędzy Członków Towarzystwa. Obadwaj ci Sędziowie obierają wspólnie Superarbitra, albo — gdyby się w téj mierze zgodzić nie mogli — upraszać będą o jego mianowanie tę władzę sądową w Krakowie, któraby wedle natury sporu, z urzędu do jego rozstrzygnięcia była właściwą. Wyrok Sądu polubownego staje się prawomocnym z dniem jego doręczenia, a żadna już dalsza przeciwniemu appellacja ani dalsze zaskarżenie do zwykłych sądów miejsca mieć nie może.

§. 30.

Wszelkie zmiany w Statucie dopiero po Najwyższém ich zatwierdzeniu stają się obowiązującymi.

§. 31.

O powziętym zamiarze rozwiązania Towarzystwa ma być uprzednio zawiadomionym Rząd Krajowy.

§. 32.

Rząd Państwa zastrzega sobie mianowanie Komisarza rządowego, który będzie mógł być obecnym na wszystkich zebraniach i któremu w każdej chwili przysługiwać wolność przejrzenia wszelkich pism i protokółów posiedzeń Towarzystwa.

No. $\frac{11,784}{328}$

Statut powyższy zatwierdza się niniejszém na mocy Najwyższego postanowienia z dnia 13 Października 1858.

Wiedeń d. 4go Lipca 1859.

Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości rzeczywisty tajny radca, kawaler Wielkiego Krzyża ces. austriackiego orderu Leopolda i Franciszka Józefa itd.

Minister Spraw Wewnętrznych itd.

(podp.) **Baron Bach.**

Dr. Franciszek Matzinger

C. k. Radca Sekcyjny.

SDh-1445

